

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку медичного огляду осіб, які виявили бажання усиновити або взяти дитину під опіку / піклування, створити прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, надавати послугу патронату над дитиною або здійснювати наставництво, та осіб, що проживатимуть із влаштованою дитиною на спільній житловій площі»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку медичного огляду осіб, які виявили бажання усиновити або взяти дитину під опіку / піклування, створити прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, надавати послугу патронату над дитиною або здійснювати наставництво, та осіб, що проживатимуть із влаштованою дитиною на спільній житловій площі» (далі – проєкт акта) розроблений з метою вдосконалення процедури психіатричного обстеження кандидатів у сімейні форми виховання шляхом впровадження механізму колегіального прийняття рішень консилиумом лікарів-психіатрів у складних діагностичних випадках.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Чинний Порядок потребує деталізації в частині прийняття рішень щодо осіб, які мають психічні та поведінкові розлади, за яких висновок про можливість виконання обов'язків щодо виховання та догляду за дитиною має надаватися з урахуванням індивідуальних особливостей перебігу захворювання. Наразі відсутність чітко визначеного механізму скликання комісії лікарів-психіатрів, порядку її роботи, а також уніфікованих критеріїв оцінки стану особи (зокрема тривалості ремісії, ступеня соціальної адаптації, комплаєнсу до лікування, рівня функціонування в повсякденному житті) створює ризики застосування суб'єктивного підходу під час медичного огляду.

Це, у свою чергу, може призводити до неоднакової практики прийняття рішень у різних закладах охорони здоров'я, знижує рівень довіри до результатів медичних оглядів та створює передумови для потенційного порушення прав як кандидатів у сімейні форми виховання, так і дітей, які потребують влаштування у сімейне середовище.

Запровадження механізму колегіального прийняття рішень у складних діагностичних випадках дозволить забезпечити більш об'єктивну, всебічну та фахову оцінку психічного стану особи. Комісія лікарів-психіатрів сприятиме врахуванню різних клінічних підходів та мінімізації ризику помилкових або упереджених висновків.

Крім того, визначення чітких процедур і критеріїв сприятиме уніфікації практики проведення психіатричних оглядів, підвищенню прозорості прийняття

рішень та забезпеченню дотримання принципів рівності і недискримінації. Це також відповідатиме найкращим інтересам дитини, оскільки сприятиме забезпеченню її безпечного та стабільного середовища для виховання.

Прийняття акта дозволить підвищити якість медичного оцінювання кандидатів у сімейні форми виховання, зменшити корупційні ризики, пов'язані з одноосібним прийняттям рішень, а також забезпечити баланс між захистом прав дітей та недопущенням необґрунтованих обмежень прав кандидатів.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується:

впровадження обов'язкового скликання консилиуму лікарів-психіатрів (не менше трьох осіб) у разі виявлення розладів, що потребують індивідуального рішення;

передбачити, що у разі відсутності технічної можливості здійснити лабораторне визначення в крові карбогідрат-дефіцитного трансферину методом капілярного електрофорезу на період дії воєнного стану в Україні та шести місяців після припинення або скасування такого стану, дозволяється проведення лабораторного дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові;

встановлення вимоги щодо фіксації результатів засідання консилиуму у протоколі та обов'язкового внесення відповідних записів до електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ).

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Основи законодавства України про охорону здоров'я;

постанова Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2025 р. № 1261 «Деякі питання проведення медичного огляду осіб, які виявили бажання усиновити або взяти дитину під опіку / піклування, створити прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, надавати послугу патронату над дитиною або здійснювати наставництво, та осіб, що проживатимуть із влаштованою дитиною на спільній житловій площі».

5. Фінансово-економічне обґрунтування законопроєкту

Реалізація проєкту акта не потребує додаткового фінансування з державного бюджету та/або місцевих бюджетів. Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт постанови потребує проведення публічних консультацій.

Проект постанови не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерством цифрової трансформації України, Національною службою здоров'я України, Державною регуляторною службою України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Проект акта потребує проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проекті постанови відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Проект постанови потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект постанови потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС).

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи проекту постанови не проводилися.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, інтереси громадян; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Вплив на інтереси зацікавлених сторін:

Зацікавлена сторона	Вплив реалізації акта на зацікавлену сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	посилення контролю за безпекою дітей та стабільністю сімейних форм виховання
Суб'єкти господарювання	Позитивний	юридичне закріплення процедури колегіального прийняття рішення

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«_____» _____ 2026 р.